

Vesipolitiikan puitedirektiivi

Vesi on elinehto

Vesi on välttämätöntä elämälle maapallolla. Olemassaolomme ja taloudellinen toimintamme on täysin riippuvaista tästä kallisarvoisesta luonnonvarasta. Vettä on kuitenkin maapallolla monin paikoin vain rajoitetusti.

Tietoja maailman vesitilanteesta

- Alle 1 prosentti maapallon vesivaroista on ihmisen käytettävissä.
- Yli 1,2 miljardilla ihmisellä ei ole saatavilla puhdasta juomavettä.

Euroopan vesitilanne on joihinkin maapallon osiin verrattuna suhteellisen suotuisa: mantereella ei esiinny yleistä vesipulaa ja vaikeat vesiongelmät kuten kuivuus ja tulvat ovat harvinaisia. Lähemmin tarkasteltuna on kuitenkin selvää, että Euroopan vesien laatu ei ole tyydyttävä.

Tietoja Euroopan vesitilanteesta

- Pilaantuminen on vakava uhka 20 prosentille pintavedestä Euroopan unionin alueella.
- Noin 65 prosenttia koko Euroopan juomavedestä otetaan pohjavedestä.
- Pohjavesivarojen liikkakäyttöä esiintyy 60 prosentissa Euroopan kaupungeista.
- 50 prosenttia kosteikoista on vaarassa pohjaveden liikkakäytön vuoksi.
- Keinokastelualueiden pinta-ala Etelä-Euroopassa on lisääntynyt 20 prosenttia vuoden 1985 jälkeen.

Kun otetaan huomioon vesivaroihin kohdistuvat lukuisat ja yhä lisääntyvät paineet, on tärkeää, että kysymyksiä käsitellään tehokkaasti lainsäädännöllisissä välineissä ja että niiden avulla taataan vesivarojen säilyminen tuleville sukupolville.

Vesipolitiikan puitedirektiivissä vesien suojelu laajennetaan koskemaan kaikkia vesiä ja siinä asetetaan selkeitä tavoitteita, joiden mukaisesti kaikkien Euroopan vesien tilan on oltava ”hyvä” vuoteen 2015 mennessä ja vedenkäytön on oltava kestävää kaikkialla Euroopassa. Tämä uusi kattava järjestelmä on erittäin ajankohtainen, sillä Euroopan vesivaroihin kohdistuu yhä enemmän paineita. Haasteisiin on tartuttava nyt, jotta vesivarojen säilyminen nykyisille ja tuleville sukupolville voidaan turvata.

Kaikki asianomaiset mukaan

Sadat asiantuntijat teollisuuden ja maatalouden aloilta, ympäristö- ja kuluttajajärjestöistä sekä paikallisista ja kansallisista virastoista osallistuivat direktiivin kehittämiseen. Yhteistyö on keskeinen tekijä, sillä vesi on hyvin monenlaisen toiminnan perusta niin maataloudessa ja kalastuksessa kuin energiantuotannossa, teollisuudessa, liikenteessä ja matkailussakin. Kuka osaisikaan paremmin neuvoa meihin kaikkiin vaikuttavan politiikan kehittämiseen liittyvissä asioissa kuin näiden toimintojen edustajat ja kuluttajat?

Pitkähkö ja avoin kuulemiskausi johti laajaan yksimielisyyteen direktiivin tavoitteista ja toimenpiteistä sekä selviin määräaikaikoihin täytäntöönpanokauden suhteen. Direktiivissä myös edellytetään eri maiden välistä yhteistyötä ja kannustetaan kansalaisia, kansalaisjärjestöjä ja kaikkien hallinnon tasojen viranomaisia osallistumaan enemmän ja auttamaan näin sen varmistamisessa, että asetetusta aikataulusta pidetään kiinni.

Mihin direktiivi perustuu?

Uudessa direktiivissä esitetään kunnianhimoinen ja innovatiivinen lähestymistapa vesivarojen hoitoon. Direktiivin keskeiset tekijät ovat:

- kaikkien vesien – jokien, järvien, rannikkovesien ja pohjavesien – suojelu
- kunnianhimoisten tavoitteiden asettaminen sen varmistamiseksi, että kaikkien vesien tila on “hyvä” vuoteen 2015 mennessä
- valtioiden välisen ja kaikkien asianomaisten osapuolten kanssa tehtävän yhteistyön edellyttäminen
- kaikkien sidosryhmien, mukaan luettuina kansalaisjärjestöjen ja paikallisyhteisöjen, aktiivisen vesivarojen hoitoon osallistumisen takaaminen
- veden hinnoittelupolitiikan edellyttäminen ja sen varmistaminen, että pilaaja maksaa
- ympäristön etujen ja siitä riippuvaisten tahojen etujen välisen tasapainon löytäminen.

Tämän esitteen tarkoituksena on tehdä katsaus Euroopan vesipolitiikan puitedirektiivin tavoitteisiin ja säännöksiin.

Vesi ei tunne rajoja

Jokainen, joka on käynyt suurten Euroopan jokien kuten Tonavan tai Reinin jokialueilla, tietää, ettei vesi pysähdy valtioiden rajoilla.

Näin ollen kansainvälinen yhteistyö on paras keino hoitaa vesivaroja. Euroopan unionilla on tästä kokemusta monilla Euroopan alueilla, kuten Reinin jokialueella, jossa on pitkät kansainvälisen yhteistyön perinteet. Vesipolitiikan puitedirektiivissä edellytetään, että kaikki tietyn vesipiirin osapuolet hoitavat vesivarojaan tiiviissä yhteistyössä. Siinä säädetään, että valtioiden on asetettava yhteinen vesipiirin hoitosuunnitelma, johon kuuluu toimenpiteitä sen takaamiseksi, että direktiivin kunnianhimoiset tavoitteet

saavutetaan annettujen määräaikojen puitteissa.

Hoitosuunnitelmat laaditaan ja toteutetaan vesipiireittäin, jotka ovat luonnollisia maa-alueesta ja vesistöstä koostuvia yksiköitä. Hoitosuunnitelmissa otetaan huomioon sekä ylä- että alajuoksun edut, niiden laatumiseen osallistuvat paikalliset, alueelliset ja kansalliset viranomaiset sekä muut sidosryhmät, kansalaisjärjestöt mukaan lukien. Vesipolitiikan puitedirektiivissä pyritään etenkin luomaan uudenlainen yhteisvastuullisuus vesipiirin vedenhoidosta.

Elbejoki: lohet ovat palanneet

Elbejoki luokiteltiin vuosien ajan Euroopan saastuneimpien jokien joukkoon. Keski- ja Itä-Euroopassa tapahtuneiden poliittisten muutosten seurauksena Tšekin tasavalta, Saksa ja Euroopan yhteisö päättivät vuonna 1990 perustaa Elben suojelua käsittelevän kansainvälisen komission. Tehtyjen tutkimusten perusteella sovittujen yhteisten periaatteiden ja lähestymistapojen avulla Elben jokialueeseen kuuluvat valtiot ovat saavuttaneet merkittäviä tuloksia: esimerkiksi lohet, puhtaan veden merkki, ovat palanneet Elbejokeen. Maiden saavutukset paranevat varmasti entisestään, sillä kaksi uutta valtiota on liittymässä mukaan hankkeeseen. Jokialueen valtiot tekevät yhdessä työtä vesipolitiikan puitedirektiivin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vesi on kaikkien asia

Samaan tapaan kuin eri maiden, myös eri alojen erilaisten toimijoiden on tehtävä yhteistyötä vesivarojen suojelemiseksi. Käytämme kaikki vettä yksityiselämässämme ja työssämme (teemmepä sitä tehtaassa, maatilalla tai toimistossa), joten meidän kaikkien on osallistuttava direktiivin tavoitteisiin pääsemiseksi. Niinpä direktiivissä kannustetaan kaikkia asianomaisia osallistumaan aktiivisesti vesivarojen hoitoon. Mitä paremmin ymmärrämme oman vaikutuksemme veden määrään ja laatuun, sitä paremmin voimme tehdä oman osuutemme kallisarvoisten vesivarojen suojelemisessa. Vesipolitiikan puitedirektiivissä kannustetaan kaikkia kansalaisia osallistumaan vesien suojeluun ja hoitoon.

Direktiivin kehittämiseen osallistuikin sekä kansalaisryhmiä että poliittisia päättäjiä. Seuraava toimenpide on vesipiirien hoitosuunnitelmien laatiminen. Niihin kuuluu vesipiirin ominaispiirteiden tarkastelu, ihmistoiminnasta vesistölle aiheutuvien vaikutusten arvioiminen sekä vedenkäytön taloudellinen analyysi. Sen jälkeen hyväksytään ja toteutetaan toimenpiteitä yhteistyössä eri sidosryhmien ja käyttäjien kanssa.

Sidosryhmien kuten kansalaisjärjestöjen, paikallisyhteisöjen ja eri tason viranomaisten välinen yhteistyö kaikissa täytäntöönpanon vaiheissa on ratkaisevan tärkeää sen varmistamiseksi, että prosessi toteutetaan tehokkaasti ja avoimesti. Osallistumisen on myös jatkettava, jotta ympäristön etujen ja siitä riippuvaisten tahojen etujen välinen tasapaino saavutetaan.

WWF – tiedottamiskumppani

Vuosina 2000–2001 WWF:n Euroopan vesiensuojeluohjelmassa (European Freshwater Programme) järjestettiin Euroopan komission rahoitustuella kolmen seminaarin sarja, jossa käsiteltiin vesipolitiikan puitedirektiivin täytäntöönpanoa koskevia kolmea keskeistä kysymystä: (1) *Vesi ja maatalous*, (2) *Kosteikkojen rooli yhdenneytässä vesipiirien hoidossa* ja (3) *Hyvät käytännöt vesipiirien suunnittelussa*.

Seminaarien tärkeimmät tavoitteet olivat antaa tietoa direktiivistä ja mahdollisuus keskustella siitä. Esille otettiin avoimemman toiminnan ja yleisön tietoisuuden lisäämisen tarve; helpottaa kokemusten ja asiantuntemuksen vaihtoa sekä lainsäädännön keskeisten osa-alueiden täytäntöönpanoa koskevien "hyvien käytäntöjen" tunnistamista. Seminaareista on laadittu ensimmäinen käytännön lähdeasiakirja, joka löytyy osoitteesta:

www.panda.org/europe/freshwater/seminars/seminar.html

Vesi on **herkkä luonnonvara**

Kemiallisten onnettomuuksien aiheuttamat haitat

Jokien saastuminen kemiallisten onnettomuuksien seurauksena kuvaa – dramaattisesti – ekosysteemin eri osien ja ihmisen vedenkäyttötapojen välistä yhteyttä. Esimerkiksi voidaan ottaa Sandozin varastossa Baselissa Sveitsissä vuonna 1986 sattunut onnettomuus. Tulen sammuttamiseen käytetty vesi oli pilaantunut elohopeasta, organofosfaattitorjunta-aineista ja muista kemikaaleista. Vesi joutui Reiniin ja aiheutti laajamittaista pilaantumista ja puolen miljoonan kalan kuoleman, ja pilaantuminen havaittiin alajuoksulla Hollannissakin. Juomavedenotto 9 miljoonalle ihmiselle Reinin varrella oli keskeytettävä välittömästi.

Yläjuoksulla tapahtunut onnettomuus vaikutti joen koko alajuoksuun, ja Reinin palautuminen ennalleen sen jälkeen kesti jonkin aikaa. Onnettomuuden seurauksena uhreiksi joutuneiden valtioiden yhteistyötä tiivistettiin, ja sen tuloksena kalat, myös lohet, ovat palanneet Reiniin. Vastaavia onnettomuuksia on tapahtunut Tonavassa, kuten Baia Maren onnettomuus Romaniassa vuonna 2000, tai Aznalcóllarissa (Andalusia, Espanja) vuonna 1998 tapahtunut onnettomuus, jossa padon murtuminen saastutti Doñanan kansallispuiston luontoa.

Yksi pisara vaarallista ainetta voi saastuttaa tuhansia litroja vettä. Nyt luontoon joutuneet saasteet voivat säilyä juomavedeksi käyttämässämme pohjavedessä sukupolvien ajan. Vesivaroihin vaikuttavat monet erilaiset esimerkiksi maatalouden, teollisuuden ja kotitalouksien vedenkäyttötavat.

Puitedirektiivin olennainen tavoite on estää pilaantuminen sen lähteellä, ja siinä asetetaan hallintamekanismeja, joiden avulla varmistetaan, että pilaantumisen lähteitä hallinnoidaan kestäväällä tavalla. Direktiivin avulla suojellaan pohjavettä ja asetetaan kunnianhimoisia pohjaveden laatua ja määrää koskevia tavoitteita. Jokien, järvien ja rannikkovesien vesiekosysteemejä varten asetetaan myös kunnianhimoisia ekologisia tavoitteita. Vaikka suuri osa Euroopan pohjavedestä ja pintavedestä on tällä hetkellä pilaantunut, niiden tilan tulisi olla “hyvä” vuoteen 2015 mennessä.

Yhdennetty politiikka

Vesiympäristön suojeleminen on mahdollista vain yhdentämällä tehokkaammin eri politiikanaloja. Vesipolitiikan puitedirektiivissä kannustetaan ja joissain tapauksissa edellytetään veden laadun parantamiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhdentämistä. Esimerkiksi viljelijät voivat muuttaa maatalouden maankäyttötapoja vähentääkseen pohjaveteen joutuvia nitraattipäästöjä, teollisuuden tuottajat voivat sijoittaa uuteen teknologiaan päästöjen vähentämiseksi tai kuluttajat voivat ostaa ympäristöä säästäviä tuotteita (kuten biologisesti hajoavia puhdistusaineita).

Vesipolitiikan puitedirektiivissä asetetut kestävän vedenkäytön tavoitteet on siis yhdistettävä muiden eurooppalaisten politiikkojen, kuten maa- ja kalastuspolitiikan, energiapolitiikan, liikennepolitiikan ja matkailupolitiikan tavoitteisiin. Jos olemassa olevassa lainsäädännössä ei ratkaista veden hyvään laatuun liittyviä kysymyksiä, jäsenvaltioiden on tunnistettava puutteet ja laadittava täydentäviä toimenpiteitä kaikkien

asiaan liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi. Niitä voivat olla esimerkiksi teollisuuden tai maatalouden päästöjä koskevat tiukemmat hallintatoimet.

Pilaantumisen ehkäiseminen ja hallinta on tärkeää

Pilaantumisen hallinnan osalta direktiivissä yhdistetään kaksi lähestymistapaa – päästöjen vähentäminen mahdollisimman pieniksi ja vähimmäislaatua koskevat raja-arvot – sen varmistamiseksi, että vesien “hyvän ekologisen tilan” tavoite saavutetaan vuoteen 2015 mennessä. Tehtävä on jäsenvaltioiden vastuulla. Euroopan komissio valmistelee “ympäristönlaatunormeja”, joissa määritellään “hyvä kemiallinen tila”. Samanaikaisesti valmistellaan myös päästöjen hallintaan tähtääviä toimenpiteitä, joiden avulla Euroopan vesistöjen merkittävimpien pilaavien aineiden, “vaarallisten prioriteettiaineiden”, päästöjä vesiympäristöön vähennetään ja ne lopetetaan 20 vuoden kuluessa. Tämän prioriteettiaineita koskevan kunnianhimoisen tavoitteen saavuttaminen edellyttää jälleen kaikkien saatavilla olevien välineiden yhdistämistä.

Veden **kestävä** käyttö

Nyt kun tiedämme, että monet toiminnot vahingoittavat vettä, voimme ymmärtää veden säilyttämisen ja pilaantumisen suojaamisen merkityksen. Se on vieläkin tärkeämpää, kun muistamme kysynnän olevan jatkuvasti kasvussa. Meidän

tehtävämme on näin ollen taata, että vesipolitiikan puitedirektiivi pannaan täytäntöön tehokkaasti, että vettä riittää tuleville sukupolville ja että vesi täyttää korkean laadun vaatimukset.

Eläminen vettä säästäen

Vesipulaa esiintyy maailmanlaajuisesti, joten ihmiset ovat alkaneet etsiä keinoja käyttää jätevedtä uudelleen. Se onkin järkevää, koska näin vesi voidaan käyttää kahteen kertaan samoilla pumppauskustannuksilla ja pakollisesta jäteveden käsittelystä aiheutuville kustannuksilla. Luonnosta otetun veden määrä on myös pienempi, joten vesivarat säilyvät pidempään. Ainoa haittapuoli on se, että saatavilla olevan veden määrä vähenee, sillä jos käytetty vesi kulutetaan uudelleen, luonnon vesiekosysteemiin palaa vähemmän vettä.

Uudelleenkäyttö on tärkeä ja luonnollinen tapa käsitellä viemäriverettä. Strategiat veden uudelleen käyttämiseksi niin, että tietyistä vesimäärästä saadaan paras mahdollinen hyöty ja että viemärivereden käsittely helpottuu, ovat kehittyneet. Niissä on otettava huomioon monia tekijöitä, kuten lyhyen ja pitkän aikavälin tarve tai sijaintiin liittyvät kysymykset. Kuivilla alueilla, joilla kasteluvettä on rajoitetusti, viemäriverettä voidaan käyttää täydentävänä vesivarana. Viemärivereden laadusta kuitenkin riippuu, mitä kasveja sillä voidaan kastella. Hyvin suolapitoista viemäriverettä ei voida käyttää suolaa sietämättömien kasvien kasteluun, mutta se voidaan käyttää suolaa sietävien rehu- ja metsäkasvien kasteluun tai suolapitoisissa maanviljely- ja metsänkasvatusmenetelmissä.

Suolapitoista viemäriverettä käytetäänkin yhä enemmän suolaa sietävien viljelykasvien ja puiden kasteluun. Jos kasteluhanke sijaitsee lähellä luonnonkosteikkoja, viemäriverettä voidaan käyttää myös kosteikossa. Varotoimiin on kuitenkin ryhdyttävä tässäkin sen varmistamiseksi, että viemärivereden laatu ei ole kaloille, vesilinnuille tai muille kosteikon luonnonvaraisille eläimille vahingollista ja että kosteikon läpi kulkevan veden määrä on riittävä estämään vaarallisten keskittymien syntymisen.

Veden kohtuullinen hinta

Vesi ei ole mikä tahansa kaupallinen tuote, vaan sitä tulisi pitää kallisarvoisena perintönä. Siksi vedelle tulisi määritellä hinta, sillä hinnoittelu kannustaa kestävämpään käyttöön. Tästä syystä monissa Euroopan valtioissa vettä on hinnoiteltu jo vuosien ajan. Tutkimukset osoittavat, että sopiva hinnoittelu kannustaa pitkällä aikavälillä kestävään vesivarojen käyttöön, ja eräässä Euroopan ympäristökeskuksen tutkimuksessa ilmeni, että vesimittareiden käyttöönotto johtaa välittömästi 10–25 prosentin säästöihin veden kulutuksessa.

Vesipolitiikan puitedirektiivissä vaaditaan, että jäsenvaltiot kehittävät veden hinnoittelupolitiikkaa, jossa kaikki käyttäjät osallistuvat kustannusten kattamiseen asianmukaisella tavalla. Direktiivin periaatteena on, että pilaaja maksaa, sillä jonkun on aina lopulta maksettava pilaantumisen hinta.

Direktiivissä edellytetään, että vesipiiristä vastaavat viranomaiset kehittävät veden hinnoittelujärjestelmiä, joissa otetaan huomioon alueen fyysiset, sosiaaliset, institutionaaliset ja poliittiset puitteet. Tutkimuksia on siis tehtävä kustannusten jakamisesta eri alojen kuten kotitalouksien, teollisuuden ja maatalouden kesken ja esimerkiksi siitä, miten pitkän aikavälin ennustusten mukaiset julkisen ja yksityisen sektorin sijoitukset infrastruktuureihin sisällytetään kustannuksiin. Kuulemis-tilaisuuksia on myöskin järjestettävä, jotta hyväksytyssä lopullisessa järjestelmässä kysyntä ja tarjonta ovat tasapainossa tämänhetkisen ja tulevan yleisen edun mukaisella tavalla.

Koska vesi on niin ratkaiseva tekijä kansanterveyden kannalta, direktiivissä sallitaan poikkeuksia epäsuotuisimpien alueiden kohdalla, jotta peruspalvelut voidaan tarjota kohtuulliseen hintaan.

Veden hinnoitteluperiaatteet Ranskassa

Ranskassa vesihuolto on ollut maksullista jo vuosien ajan. Hiljattain tehdyssä tutkimuksessa selvitettiin veden hintoja. Kävi ilmi, että veden toimittamisen ja jätevesihuollon hinta vaihteli maassa 8 euron ja 3,15 euron välillä kuutiometriä kohti. Miksi näin?

Useat tekijät selittävät hintaeron. Niitä ovat:

- vedenpuhdistuslaitoksen varustelun tyyppi
- juomaveden jakelu- ja tuotantojärjestelmä
- käytetyn veden keräys- ja käsittelyjärjestelmän tyyppi
- luonnonolosuhteet
- asutuksen tiheys ja levittäytyminen.

Johtaako vesipolitiikan puitedirektiivi erilaiseen veden hinnoittelun Euroopassa?

Vesipolitiikan puitedirektiivin tavoitteena on tehokas veden hinnoittelu, mutta siinä ei vaadita yhtä samaa hintaa vedelle kaikkialla Euroopan unionissa. Hinnat vaihtelevat alueesta toiseen riippuen edellä mainitun kaltaisista tekijöistä ja muista tekijöistä, kuten ympäristökustannusten sisällyttämisestä hintaan. Yhteistä on veden hintaa koskevien päätösten avoimuus kaikkialla Euroopassa. Saamme tietää, kuka vettä käyttää, kuka saastuttaa, mitä se maksaa ja kuka siitä maksaa! Jokaista kannustetaan osallistumaan keskusteluun, jotta kustannukset suunnitellaan asianmukaisesti ja jotta niissä otetaan huomioon taloudelliset, ympäristöön liittyvät ja yhteiskunnalliset periaatteet.

Yhteinen täytäntöönpano

Vesipolitiikan puitedirektiivi pannaan täytäntöön ainutlaatuisesti. Täytäntöönpano perustuu kaikkien asianomaisten tahojen osallistumiseen. Siinä myös annetaan Euroopan komissiolle, jäsenvaltioille, ehdokasvaltioille ja kaikille sidosryhmille ennennäkemätön mahdollisuus uuteen kumppanuuteen, joka ohjaa prosessia ja takaa tehokkaan ja johdonmukaisen täytäntöönpanon.

Direktiivin säännökset ovat monimutkaisia ja kauaskantoisia, ja yleisesti on tunnustettu, että täytäntöönpanoa helpottavat suuresti monista teknisistä kysymyksistä laadittavat suuntaviivat. Haasteeseen on vastattu vesipolitiikan puitedirektiiviä koskevan yhteisen täytäntöönpanon strategialla, joka on kehitetty yhdessä jäsenvaltioiden ja Euroopan komission kesken ja joka hyväksyttiin toukokuussa 2001.

Direktiivin tärkeät määräajat:

- **Joulukuu 2003**
Kansallisten ja alueellisten säännösten on oltava vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisia. Vesipiirejä koskevan yhteistyön on oltava toiminnassa.
- **Joulukuu 2004**
Analyysin vesistöihin kohdistuvista paineista ja vaikutuksista, johon sisältyy taloudellinen analyysi, on oltava valmis.
- **Joulukuu 2006**
Vesien hoidon perustana olevien seuranta-ohjelmien tulee olla käynnistetty.
- **Joulukuu 2008**
Vesipiirin hoitosuunnitelmat on esiteltävä yleisölle.
- **Joulukuu 2009**
Ensimmäiset vesipiirin hoitosuunnitelmat on julkaistava.
- **Joulukuu 2015**
Vesistöjen tilan on oltava ”hyvä”.

Euroopan komissio

Vesipolitiikan puitedirektiivi: Tutustu siihen!

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

2002 — 12 s. — 14,85 X 21 cm

ISBN 92-894-3044-3

Jäljennöksiä tästä julkaisusta on saatavilla veloituksetta seuraavasta osoitteesta niin kauan kuin varastoa riittää:

Informaatiokeskus (BU-9 0/11)
Ympäristöasioiden pääosasto
Euroopan komissio
B-1049 Bruxelles

F. (32-2) 299 61 98
Sähköposti: ENV-PUBS@cec.eu.int

Lisätietoja:

<http://www.europa.eu.int/comm/environment/water/>
Sähköpostiosoite: env-water@cec.eu.int

Ympäristöasioiden pääosasto

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä Internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu.int>).

Luettelointitiedot ovat julkaisun lopussa.

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2002

ISBN 92-894-3044-3

© Euroopan yhteisöt, 2002

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Printed in Belgium

PAINETTU UUSIOPAPERILLE

EUROOPAN YHTEISÖJEN
VIRALLISTEN JULKAISUJEN TOIMISTO
L-2985 Luxembourg

ISBN 92-894-3044-3

9 789289 430449 >

Vesipolitiikan puitedirektiivi

Tutustu siihen!

Euroopan komissio

